

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه عضویت دولت جمهوری اسلامی ایران در همکاری های تأیید صلاحیت
آزمایشگاهی آسیا - اقیانوسیه»

تبیین موضوع

بخش همکاری های منطقه ای ILAC دارای سه بدنه یا نهاد (Body) اصلی است:

۱. همکاری های تأیید صلاحیت آمریکا (IAAC)،
۲. همکاری های تأیید صلاحیت اروپایی (EA)،
۳. همکاری های تأیید صلاحیت آزمایشگاهی آسیا - اقیانوسیه (APLAC).

بنابراین APLAC^۱ یک نهاد اعتباربخشی یا تأیید صلاحیت در منطقه آسیا - اقیانوسیه است که آزمایشگاه ها، سازمان های بازرسی و تولیدکنندگان مواد مرجع را تأیید می کند و یکی از بدنه های اصلی همکاری های منطقه ای ILAC است. APLAC در سال ۱۹۹۲ به عنوان یک تشکل اعتباربخشی آزمایشگاهی در منطقه آسیا - اقیانوس آرام شروع به کار کرد.

مهمترین اهداف اولیه APLAC عبارتند از:

- فراهم سازی یک چارچوب برای تبادل اطلاعات و ارتقای گفتگوها بین نهادهای اعتباربخشی آزمایشگاهی و بازرسی و فعالیت های مرتبط و همچنین بین سازمان هایی که به تأیید صلاحیت آزمایشگاهی و بازرسی علاقه مندند،
- بهبود استاندارد خدمات تأیید صلاحیت توسط اعضا،
- سازماندهی آزمون مهارت و فعالیت های مرتبط در منطقه،
- ایجاد و حفظ اعتماد متقابل در صلاحیت های فنی میان اعضای دائم برای توسعه بیشتر موافقتنامه چندمنظوره تشخیص متقابل،
- ارتقای توافق تشخیص متقابل بین همه اعضای دائم و سایر توافقات منطقه ای و نهادهای اعتباربخشی ملی و منطقه ای،

- ارتقای پذیرش بین المللی آزمون تأیید شده، کالیبراسیون، گزارش های بازرسی و دیگر اسناد صادر شده توسط نهادهای بازرسی و آزمایشگاه هایی که به وسیله اعضای APLAC به رسمیت شناخته شدند،
- همکاری با کشورها و دیگر نهادهای ملی و بین المللی دارای اهداف مشابه یا مکمل.

APLAC به طور رسمی در آوریل ۱۹۹۵ توسط نمایندگان از ۱۶ کشور یا اقتصادهای منطقه به امضا رسید و پس از آن ۱۰ کشور دیگر نیز به این موافقتنامه ملحق شدند. APLAC توسط همکاری های اقتصادی آسیا و اقیانوسیه، اپک (APEC) به عنوان یکی از پنج نهاد منطقه ای و تخصصی به منظور حمایت از کمیته های فرعی اپک در زمینه استانداردها مقوله ارزیابی انطباق به رسمیت شناخته شد.

مخصوص سخن علمی

مشخصات لایحه

دوره دهم - سال دوم

شماره ثبت:

۲۶۷

شماره چاپ:

۷۰۵

تاریخ چاپ:

۱۳۹۶/۸/۸

معاونت پژوهش های

زیربنایی و امور

تولیدی

دفاتر:

مطالعات انرژی،

صنعت و معدن

مطالعات حقوقی

مطالعات اقتصادی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۳۱۰۱۵۴۶۲-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۹۷/۳/۲۸

۱. Asia Pacific Laboratory Accreditation Cooperation (APLAC)

APLAC یک نهاد منطقه‌ای ILAC است و اکثر امضاکنندگان آن از اعضای ILAC هستند. این نهاد فعالیت‌های مختلفی را برای پشتیبانی از اعضای خود انجام می‌دهد که عبارتند از:

- سازماندهی آزمون‌های مهارت و فعالیت‌های آدیت اندازه‌گیری در منطقه،
- برگزاری کارگاه‌ها و دوره‌های آموزشی در خصوص موضوع اعتباربخشی مختلف،
- توسعه اسناد راهنمایی فنی.

در حال حاضر، استرالیا، بنگلادش، کانادا، چین، هند، اندونزی، ژاپن، قزاقستان، کره جنوبی، مالزی، مکزیک، آنگولا، نیوزیلند، تایلند، آمریکا، ویتنام، برونئی، پرو، عربستان سعودی و امارات متحده عربی از اعضای APLAC هستند.

در پرداخت حق عضویت سالیانه، کشورهای عضو به سه گروه A، B و C تقسیم شده‌اند.

کشورهای گروه A با درآمد بالا، کشورهای گروه B با درآمد متوسط به بالا و کشورهای گروه C با درآمد متوسط به پایین و درآمد کم است. ایران احتمالاً جزء کشورهای گروه B به حساب می‌آید.

بر اساس استراتژی بودجه‌ای مصوب APLAC برای ۲۰۱۶ تا ۲۰۱۹ حق عضویت بدین صورت است که برای اعضای وابسته یا همکار (Associate Members) برای سال ۲۰۱۷ با نرخ یکنواخت از ۶۷۰ دلار محاسبه می‌شود و برای اعضای دائم با فرمول محاسباتی به دست می‌آید. حق عضویت اعضای وابسته برای سال ۲۰۱۸ با نرخ یکنواخت از ۶۴۰ دلار برآورد می‌شود و برای سال‌های ۲۰۱۹ به بعد، حق عضویت کشورهای عضو وابسته نیز با نرخ یکنواخت از ۶۶۰ دلار برآورد می‌شود. حق عضویت باید ۳۱ مارس هر سال پرداخت شود و اعضای که هزینه عضویت را در تاریخ مذکور پرداخت نکنند، مجاز به دادن رأی نیستند.

ارزیابی و تحلیل لایحه

لایحه مذکور شامل ماده‌واحد و یک تبصره است. در ماده‌واحد به دولت اجازه داده می‌شود که در همکاری‌های تأیید صلاحیت آزمایشگاهی آسیا - اقیانوسیه به شرح اساسنامه، عضو این نهاد شود و نسبت به پرداخت حق عضویت و یا کمک اقدام کند. تعیین و تغییر دستگاه اجرایی طرف عضویت نیز برعهده دولت است. در تبصره لایحه به موضوع رعایت اصل هفتادوهفتم^۱ قانون اساسی در مورد هرگونه اصلاح اساسنامه APLAC موضوع بند «۸» آن تأکید شده است.

با عنایت به اینکه در حال حاضر ایران عضو ILAC است بنابراین عضویت در نهادهای زیرمجموعه آن از جمله APLAC لازم و ضروری است و لذا بررسی موضوع عضویت ایران در APLAC در مجلس شورای اسلامی واجد اهمیت است.

اهمیت پیوستن به مجامع و نهادهای بین‌المللی و منطقه‌ای از جمله APLAC علاوه بر ابعاد سیاسی و غیره، ابعاد اقتصادی موضوع و تسهیل در تجارت ایران با کشورهای منطقه به خصوص کشورهای جنوب شرق آسیا و بهبود وضعیت صادرات غیرنفتی از طریق حذف موانع فنی است که می‌تواند در جهت تحقق سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی به‌ویژه در موضوعات تقویت صادرات غیرنفتی با تأکید بر خالص ارزآوری مثبت، تنوع در مقاصد صادراتی، صادرات با ارزش افزوده بالا، مقابله با ضربه‌پذیری درآمد حاصل از صادرات نفت و گاز و به خصوص افزایش توان مقاومت و کاهش آسیب‌پذیری اقتصاد کشور از طریق توسعه پیوندهای راهبردی و گسترش همکاری و مشارکت با کشورهای منطقه و جهان، استفاده از دیپلماسی در جهت حمایت از اهداف اقتصادی و استفاده از ظرفیت‌های سازمان‌های بین‌المللی و منطقه‌ای از اهمیت کلیدی برخوردار باشد.

۱. اصل هفتادوهفتم قانون اساسی: عهدنامه‌ها، مقاوله‌نامه‌ها، قراردادها و موافقتنامه‌های بین‌المللی باید به تصویب مجلس شورای اسلامی برسد.

بنابراین عضویت در نهادهای منطقه‌ای مانند APLAC و حذف موانع فنی و تسهیل در توسعه تجارت کشور به‌مثابه کاتالیزور صادرات غیرنفتی و حتی تنوع‌بخشی به مبادی کالاهای وارداتی مورد نیاز به حساب آمده و کاملاً در راستای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی و اهداف کلان برنامه ششم توسعه است.

به‌نظر می‌رسد ابعاد اقتصادی و منافع ناشی از عضویت در APLAC کاملاً شفاف است و لذا آنچه شاید بیشتر موضوعیت پیدا کند ابعاد حقوقی موضوع در چارچوب اساسنامه این نهاد، پرداخت میزان حق عضویت و بهره‌مندی ایران از مزایای پیوستن به این نهاد منطقه‌ای است. همان‌گونه که در بخش قبلی آمده با توجه به گروه‌بندی موجود در این نهاد، احتمالاً ایران در گروه B قرار می‌گیرد و میزان حق عضویت با نرخ یکنواخت از ۶۷۰ دلار در سال ۲۰۱۷ شروع می‌شود و در سال‌های آتی نیز با یک نرخ یکنواخت، افزایش پیدا می‌کند.

در متن ماده واحد علاوه بر پرداخت حق عضویت، کمک نیز مطرح شد. براساس متن ماده واحد نوع کمک، بیشتر از نوع مالی است، لذا به‌منظور رعایت اصل هشتادم قانون اساسی، ضرورت دارد در متن لایحه به موضوع این اصل اشاره شود:

در تبصره ماده واحد نیز به‌درستی به موضوع رعایت اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی تأکید شده است، اما موضوع اصلاح اساسنامه در بند «۱۱» اساسنامه آمده است در حالی که در متن تبصره به بند «۸» اشاره شد که لازم است تصحیح شود. از طرف دیگر با توجه به سابقه موضوع پیوستن به ILAC و نظرات شورای محترم نگهبان، عموم بند «۱۶» اساسنامه چون شامل مواردی می‌شود که از امور اساسنامه‌ای بوده، لذا مستلزم تصویب مجلس شورای اسلامی است و مغایر با اصل هفتاد و هفتم قانون اساسی شناخته خواهد شد.

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهاد

با عنایت به اهمیت پیوستن به نهادهای منطقه‌ای در چارچوب حذف موانع فنی در حوزه تجارت منطقه‌ای و تسهیل در امر صادرات غیرنفتی و اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی، کلیات لایحه مورد تأیید است، اما با توجه به ایرادها و یا مغایرت‌های قانونی مطرح شده در بخش قبلی، تصویب نهایی ماده واحد و تبصره «۱» پیشنهادی کمیسیون اقتصادی و تبصره پیشنهادی کمیسیون صنایع و معادن نیز به‌عنوان تبصره «۲» پیشنهاد می‌شود.

